

Διαχείριση Αποβλήτων

ΤΟΥ
Κ. Α. ΜΟΡΑΠΟΥ

Νέο πρόστιμο επιβλήθηκε την περασμένη βδομάδα στην Ελλάδα από το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επειδή δεν ολοκληρώθηκε ακόμη (από το 1998) το δευτερεύον αποχετευτικό δίκτυο στην Ελευσίνα. Το πρόστιμο περιλαμβάνει κατ' αποκοπήν 5 εκατ. ευρώ και άλλα 3,276 εκατ. ανά εξάμηνο, για όσο καιρό δεν θα συμμορφωθεί η χώρα μας με το κοινοτικό δίκαιο! Στο μεταξύ, το εξαμηνιαίο πρόστιμο για τις χωματερές γνωστοί και ως Χώρο Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) «τρέχει» εδώ και τρία χρόνια (έξι εξαμηνιαία πρόστιμα), καθώς επιβάλλεται πρόστιμο για ακόμη 64 ΧΑΔΑ. Συνολικό πρόστιμο της τριετίας: 38,12 εκατομμύρια ευρώ! Επιπλέον, έχουν καταβληθεί ως κατ' αποκοπήν ποινή για τους ΧΑΔΑ αλλά 10 εκατομμύρια ευρώ.

Μια και το θέμα είναι τα σκουπίδια. Υπάρχουν ακόμη συμπολίτες που συνεχίζουν να πολιτικολογούν για το σύγχρονο «ζήτημα της σακούλας». Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν είναι αρνητικό για τη χώρα μας η συλλογική προσπάθεια που πρέπει να γίνει για τον περιορισμό της κατανάλωσης της λεπτής πλαστικής σακούλας, από 242 ανά άτομο που ήταν το 2015 σε 90 το 2019 ή ακόμα και σε 40 έως τα τέλη του 2025; Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας η διαχείριση στερεών αποβλήτων είναι ακόμα «τριτοκοσμική» κι ένας από τους πολλούς λόγους αυτής της απαράδεκτης πολιτισμικά κατάστασης είναι που στην Ελλάδα κάθε χρόνο χρησιμοποιούνται 4,3 δισ. πλαστικές σακούλες, 2 δισ. πλαστικά μπουκάλια για νερό και αναψυκτικά και 300 εκατ. πλαστικά ποτήρια του καφέ. Επίσης παράγονται ετησίως έως 300.000 τόνοι πλαστικών συσκευασιών, αλλά μόνο ένα μικρό ποσοστό από αυτή την ποσότητα ανακυκλώνεται. Οι εικόνες των χωματερών σε όλη τη χώρα προκαλούν αποτροπιασμό και ντροπή μάλιστα το 2005 είχαν καταγραφεί σε όλη τη χώρα 3.066 χωματερές. Σήμερα, μετά από επίμονες και συστηματικές προσπάθειες τουλάχιστον μιας δεκαετίας και δαπάνες δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ, ο αριθμός των χωματερών περιορίστηκε σημαντικά. Χωματερές Δήμων εντοπίζονται μόνο σε περιοχές που για κάποιο λόγο, που δεν είναι

του παρόντος, δεν καλύπτονται ακόμα από νόμιμα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, π.χ. Πελοπόννησος, νησιά. Αυτό που επιβάλλεται άμεσα είναι στην τρέχουσα χρηματοδοτική περίοδο (2014-2020) να γίνουν όλα τα απαιτούμενα έργα και παράλληλα να αυξηθούν οι προσπάθειες πρόληψης και μείωσης της παραγωγής αποβλήτων, ώστε να τελειώνουμε επιτέλους με αυτό το περιβαλλοντικό και πολιτισμικό «όνειδος» για τη χώρα. Πέρα από τα εξαμηνιαία πρόστιμα που τρέχουν για όσες χωματερές δεν έχουν ακόμα αποκατασταθεί.

Ενδιαφέρον όμως υπάρχει και ως προς τις Περιφέρειες που «διακρίνονται» για το ύψος του προστίμου που τους αναλογεί. Στην πρώτη τετράδα : Πελοπόννησος 13,96 εκατ. ευρώ (36,6%), Νότιο Αιγαίο 7,4 εκατ. ευρώ (19,4%), Κεντρική Μακεδονία 4,76 εκατ. ευρώ (12,5%), Αττική 3,32 εκατ. ευρώ (8,7%). Υπάρχουν Δήμοι που το πρόστιμο που τους αναλογεί ξεπερνά και το ένα εκατομμύριο! Υπάρχουν όμως και τρεις περιφέρειες χωρίς πρόστιμο: Δυτική Μακεδονία, Ήπειρος και Θεσσαλία.

Σημειωτέον ότι πολλές δεκάδες εκατομμυρίων ευρώ κόστισε μέχρι τώρα η αποκατάσταση των χωματερών, όχι μόνο με κοινοτικούς, αλλά και με εθνικούς πόρους. Φαίνεται ότι στην Ελλάδα της γενικευμένης κρίσης πολλά εκατομμύρια ευρώ δεν χάνονται μόνο στις ποικίλες «μαύρες τρύπες» της διάχυτης διαφθοράς που καλύπτει σχεδόν όλες τις πτυχές της οικονομικής ζωής της χώρας. Υπάρχουν ακόμη και τα «παράλογα» περιβαλλοντικά πρόστιμα... όπως και η μεγάλη «γκάμα» των υπευθύνων γι' αυτό. Οι Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ), οι χωματερές, που ο καθένας μπορούσε να πετάξει όλα του τα σκουπίδια και που τις περισσότερες φορές αυτά έπιαναν φωτιά, μολύνοντας με διοξίνες το περιβάλλον. Ακόμα και τα στραγγίσματα των σκουπιδιών μολύναν τον υδροφόρο ορίζοντα, τις πηγές και τη θάλασσα. Όλοι οι ΧΑΔΑ τείνουν να αντικατασταθούν πλήρως με Χώρους Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ), δηλαδή ένα κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, που εναποθέτουμε αστικά στερεά απόβλητα επί του εδάφους, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αλλά και οι αρνητικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία. Ο χώρος του ΧΥΤΑ διαθέτει ειδική μεμβράνη στεγανοποίησης, ώστε τα στραγγίσματα από τα απορρίμματα

να μη περνούν στο έδαφος, αλλά να συγκεντρώνονται σε έναν «πιπί» βιολογικό καθαρισμό για επεξεργασία. Διαθέτει επίσης και συστήματα συλλογής αερίων που παράγονται από τη ζύμωση των απορριμμάτων. Κατά τακτά διαστήματα γίνονται έλεγχοι από εξειδικευμένο προσωπικό των υπόγειων υδάτων, για την περίπτωση που υπάρχουν διαρροές από τη μεμβράνη στεγανοποίησης του. Κατά την υγειονομική ταφή τα απορρίμματα διαστρώνονται, συμπιέζονται, και στο τέλος της ημέρας σκεπάζονται με αδρανές υλικό, συνήθως χώμα. Έτσι μειώνεται στο ελάχιστο ο κίνδυνος για διασπορά των απορριμμάτων από τον άνεμο, αλλά και οι δυσάρεστες οσμές. Η λειτουργία ΧΥΤΑ προϋποθέτει την ύπαρξη ανακύκλωσης, μια και τα ανακυκλούμενα υλικά δεν είναι δεκτά στους ΧΥΤΑ.

Εκτός από τα σοβαρά πλεονεκτήματα, η υγειονομική ταφή εμφανίζει, στη χώρα μας κάποια σοβαρά μειονεκτήματα. Το ουσιαστικό μειονέκτημα είναι ότι έχει ταυτιστεί στη συνείδηση των Δημοτικών Αρχών και των πολιτών με την ανεξέλεγκτη διάθεση και για το λόγο αυτό δεν έχει κοινωνική αποδοχή. Ένα επιπλέον αρνητικό είναι η αυξημένη επιμέλεια που απαιτείται στη λειτουργία του ΧΥΤΑ ώστε να αποκλείονται αστοχίες στη διαχείριση των εκπομπών του ΧΥΤΑ, δηλαδή του βιοαερίου και των στραγγισμάτων. Όταν αυτό λειτουργεί «ρολόι» είναι φιλικό προς το περιβάλλον.

Το επόμενο βήμα στη διαχείριση των απορριμμάτων είναι οι Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ). Με τον όρο υπολείμματα εννοούνται τα σκουπίδια που έχουν υποστεί μία συγκεκριμένη διαδικασία πριν καταλήξουν εκεί. Αρχικά, γίνεται μια πρώτη διαλογή για είδη που ανακυκλώνονται. Κατόπιν ότι περισσέψει συμπιέζεται και υποβάλλεται σε περαιτέρω επεξεργασία καύσης ή πυρόλυσης, που παράγει όμως πολλές μορφές τοξινών και τέφρας. Ότι μένει από αυτή τη διαδικασία ονομάζεται υπόλειμμα.

Και το τελευταίο πιο εκσυγχρονισμένο και ακίνδυνο, που εφαρμόζεται πιλοτικά, είναι η εξσέρωση για παραγωγή ενέργειας. Η εφαρμογή έντονης έμμεσης θερμικής ενέργειας (με επαγωγική θερμότητα) απουσία οξυγόνου η οποία εξαυλώνει το απόρριμμα σε καύσιμο αέριο.

